

Polskie standardy orkiestracji na orkiestrę dętą

W Polsce niestety nie ma przyjętego ogólnego standardu aranżacji na orkiestrę dętą. Spotyka się naprawdę różne systemy, które opierają całość na różnych grupach instrumentów. Cztery waltornie, kornety to przeszłość, ale

pojawiają się w składach takie instrumenty jak obój, fagot, klarnet basowy i eufonia (tuby tenorowe).

Oparcie na blasze

Napotkałem na ogromną ilość partytur pisanych na tradycyjne instrumenty dęte drewniane (flet, klarnety, saksofony), ale całość i tak opierała się na składzie trąbka, kornet, waltornie, tenorhorny, barytonhorny, puzony i tuby. Tak naprawdę mało kto używa rozdzielnie kornetów – względnie flugelhornów (nieco większy roztrąb niż trąbka przez co i łagodniejsze oraz pełniejsze brzmienie) od trąbek i bardzo często partie te i tak są grane przez trębaczki. Kornety, w zamysle, wspomagają klarnety w prowadzeniu melodii, ale granie ich partii przez trąbki powoduje nadmierną dominację blachy wobec drewna. Dodam, że starsze aranże pisane były, jak w orkiestrze symfonicznej, na 4 waltornie. Mało, która orkiestra, nawet w miastach gdzie działa szkoła muzyczna, posiada aż tyle waltorni w składzie. Jako standard proponuje przyjęcie maks. 2 rogów w partyturze oraz aranż wyłącznie na trąbki (2-3 w zależności od potrzeb). Jeśli orkiestra ma kornety, spokojnie mogą grać partię trąbek.

Oparcie na drewnie

Zupełnie nowy trend w orkiestracji na orkiestrę dętą to oparcie zespołu na rozbudowanej sekcji klarnetów, fletów (w tym piccolo), które jak kwintet w orkiestrze symfonicznej rozprowadzają melodię. Należy pamiętać, że koszt nabycia klarnetu czy fletu nie jest duży i większość rodziców w przypadku dzieci czy dorosłych może sobie pozwolić na zakup własnego instrumentu, przez co automatycznie jest ich więcej w składzie orkiestry. W przypadku większych ośrodków muzycznych do składu wchodzi także obój, fagot, klarnet basowy, a muzycy zwykle mają instrumenty ze szkół muzycznych lub swoje. Saksofony pełnią rolę wsparcia, dodając nieco jazzowego brzmienia, zaś blacha traktowana jest, jako wzmocnienie kolorystyczne. Eufonium (tuba tenorowa) lub sakshorny (tenor lub baryton) wzmacniają partie tenorowe (odpowiednik wiolonczeli w orkiestrze symfonicznej) pełniąc także ważną rolę w tworzeniu kontrapunktu lub wzmocnienia melodii w oktawie niżej niż drewno. Grają także bardzo często partie solowe w głosie tenorowym z uwagi na lekkość grania i zadęcia. Tuba jest wtedy podstawą basową orkiestry i wspomaga również perkusję.

Rozbudowana perkusja

Nowoczesne aranże warto pisać nie tylko na sam zestaw, ale dodawać dzwonki (do wzmocnienia linii melodycznej i fletu piccolo) oraz perkusję pomocniczą (tzw. „przeszkadzajki”) w zależności od charakteru utworu. Może nie od razu konieczne dzwony rurowe (zwykle posiadane przez filharmonie z uwagi na wysoki koszt), ale już ksylofon jest realny. Coraz większa ilość orkiestr kupuje kotły (zwykle

2 środkowe) dlatego też warto uwzględniać te instrumenty w partyturze jako wzmocnienie partii basu i rytmu. Zupełną nowością jest natomiast używanie syntezatora (organy) w składzie perkusji, który wedle potrzeby gra partie np. marimby, kastanietów, wibrafonu, dzwonek czy innych instrumentów perkusyjnych, przełączając się w razie potrzeby nawet na partię huffy. Dodaje się też głos basu strunowego (kontrabas (pizzicato lub ze smyczkiem w razie potrzeby) lub gitarę basową.

Skład w pionie

Podsumowując skład orkiestry w partyturze (w pionie ☺) wyglądałby tak: Piccolo (wedle potrzeby), flet (można stosować podział na pierwszy i drugi flet w razie potrzeby), obój, fagot (ewentualne partie solowe tych instrumentów należy wpisywać – dublować - małymi nutkami ad libitum w głos klarnetu pierwszego lub fletu (w przypadku oboju) i eufonium lub klarnetu basowego - a jeszcze lepiej klarnetu altowego (w przypadku fagotu), klarnety (pierwszy, drugi, trzeci), klarnet basowy, saksofony altowe (pierwszy i drugi), saksofon tenorowy, saksofon barytonowy, trąbka (pierwsza, druga, trzecia – w razie potrzeby), waltornie (pierwsza, druga), puzony (pierwszy, drugi, czasem też trzeci), eufonium (lub tenorhorn / barytonhorn) w partyturze w kluczu basowym, ale w głosach poszczególnych instrumentów (w kluczu basowym w tonacji brzmiającej, natomiast w kluczu wiolinowym – jak saksofon tenorowy, czyli in B oktawa i dwa półtony wyżej w zapisie, nie zapomnieć o zmianie tonacji), tuba, perkusja pierwsza (zestaw), perkusja druga (np. dodatkowe talerze, cymbale, shakery, kastaniety, tamburyn, trójkąt, dzwony rurowe, gongi itp.), perkusja trzecia (wszelka perkusja na której gra się pałkami typu: dzwonki, wibrafon, ksylofon, marimba itp.), kotły.

Zobacz dodatkowy artykuł o perkusjonaliach używanych w orkiestrze detej:

http://www.orkiestrydete.pl/perkusjonalia_orkiestra_deta.pdf

A zatem kompozytorzy, aranżery do piór, do myszek komputerowych ! Orkiestry na was czekają.

Jarosław Wnorowski

Polski portal orkiestr dętych
www.orkiestrydete.pl

Zielona Góra, 16 maja 2014 r.